

Asia: VN/16724/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kotikuntalain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Näkemyksenne kotikunnan menettämistä ja kotikuntamerkin­nän poistamista koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 7, 9 ja 11 § sekä verotusmenettelylain 5 §)

-

2. Näkemyksenne kotikunnan saamisedellytysten tarkentamista koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 4 §)

-

3. Näkemyksenne edunvalvojan tekemää muuttoilmoitusta koskevasta ehdotuksesta (kotikuntalain 7 ja 11 §)

-

4. Esitysluonnoksessa on kuvattu lakiehdotusten keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

5. Muut kommentit esitysluonnoksesta

PLM lausunto; Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi kotikuntalain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kotikuntalain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

Lakiesityksellä selkeytettäisiin kotikuntalain sääntelyä tilanteissa, joissa Suomeen ulkomailta muuttanut henkilö ei enää täytä kotikunnan saamiselle laissa säädettyjä edellytyksiä ja hänen oikeutensa kotikuntaan Suomessa lakkaa. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä pienempiä muutoksia ja tarkennuksia.

Puolustusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan. Lausunnossa keskitytään ehdotettuihin muutoksiin asevelvollisuuden näkökulmasta.

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 2 §:n mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Lain 75 §:n mukaan asevelvollisella ei ole velvollisuutta tulla kutsuntaan eikä varusmiespalvelukseen, jos hänellä on myös toisen valtion kansalaisuus ja hänen asuinpaikkansa on viimeiset seitsemän vuotta ollut muualla kuin Suomessa. Asevelvollinen voidaan kuitenkin määrätä palvelukseen, jos hän muuttaa Suomeen ennen sen vuoden loppua, jona hän täyttää 30 vuotta.

Asevelvollisuus voi koskea vain Suomen kansalaista. Asevelvollisuusasioiden hoitamista varten Suomen kansalaisella tulee aina olla joko kotikunta tai väestökirjanpitokunta, jonka perusteella määräytyy asevelvollisen valvonnasta vastaava aluetoimisto.

Kotikuntalain (201/1994) 4 §:n 1 momentissa säädetään niistä yleisistä ja erityisistä edellytyksistä, joiden täytyessä Suomeen ulkomailta muuttanut henkilö voi saada kotikunnan Suomessa. Lainkohdan mukaan kotikunnan saamisen ehdottomina, kaikkia maahanmuuttajaryhmiä koskevinä yleisinä edellytyksinä ovat henkilön maahantulo ja asuminen Suomessa.

Kotikuntalaissa säädetään kotikunnan määräytymisestä. Kotikuntalain mukaan määräytyvästä kotikunnasta tehdään merkintä väestötietojärjestelmään, josta Puolustusvoimat saa tiedon kotikunnasta asevelvollisrekisteriin asevelvollisuusasioiden hoitamista varten. Asevelvollisen valvonnasta vastaa asevelvollisen kotikunnan mukaan määräytyvä Puolustusvoimien aluetoimisto. Kotikunnan puuttuessa (ulkomailla asuvan) valvonnasta vastaava aluetoimisto määräytyy väestökirjanpitokunnan mukaan.

Kotikuntalain perusteella kotikunnan Suomesta voivat saada Suomen kansalaisuuden lisäksi EU:n jäsenmaan sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaisuuden omaavat henkilöt erikseen säädetyin edellytyksin.

Nyt kyseessä olevan esitysluonnoksen lähtökohtana on, että Suomeen tulleilla ja täällä kotikunnan saaneilla henkilöillä, jotka eivät enää täytä kotikunnan saamiselle lain 4 §:ssä asetettuja edellytyksiä, ei olisi enää oikeutta kotikuntaan Suomessa, ja heille väestötietojärjestelmään tehtyt kotikuntamerkinnot tulisi poistaa.

Pelkästään suomalaisen kotikunnan perusteella henkilö ei tule asevelvolliseksi Suomessa, joten kotikuntamerkin­nän poistamisella väestötietojärjestelmästä ei ole näissä tapauksissa vaikutusta asevelvollisuutta koskeviin asioihin Suomessa.

Kotikunnan menettäminen tulisi Suomen tai EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten kohdalla kyseeseen vain silloin, jos he menettävät myös Suomen tai EU:n jäsenvaltion kansalaisuuden. Lisäksi henkilöllä, joka on muuttanut asumaan ulkomaille yhtä vuotta pidemmäksi ajaksi, ei lähtökohtaisesti ole kotikuntaa Suomessa. Viimeiseksi kotikunnaksi jää se kunta, josta henkilö muuttaa ulkomaille.

Ulkomailla asuva Suomen kansalainen on kuitenkin edelleen kansalaisuutensa perusteella asevelvollinen Suomessa. Asevelvollisuusasioiden hoitamiseksi tarvitaan tieto henkilön asuinpaikasta ulkomailla. Muuttajalla on velvollisuus tehdä muuttoilmoitus sekä Suomesta ja Suomeen muutosta että ulkomailla tapahtuvista muutoista, jolloin väestötietojärjestelmässä on ajantasainen tieto ulkomailla asuvan Suomen kansalaisen asuinpaikasta. Näin ollen nyt lausunnolla olevalla esitysluonnoksella ei ole vaikutusta siihen, että Puolustusvoimat saa jatkossakin tarvittavat tiedot ulkomailla asuvista Suomen kansalaisista asevelvollisuusasioiden hoitamiseksi.

Ehdotettu lainmuutos kotikuntamerkin­nän poistamisesta liittyy henkilöihin, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna lakimuutoksella ei olisi vaikutusta asevelvollisuusasioiden hoitamiseen.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa esitysluonnoksesta.

Lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström

Hallitusneuvos

Minnamaria Nurminen

6. Kotikuntalain muutostarpeita keväällä 2020 selvittänyt hanketyöryhmä ehdotti kotikuntalain kokonaisuudistuksen tekemistä. Pidätekö sellaista tarpeellisenä ja jos pidätte, millaisia asioita uudistuksessa tulisi mielestänne erityisesti ottaa huomioon?

-

Nordström Hanna
Puolustusministeriö

Nurminen Minnamaria
Puolustusministeriö - PLM lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö